

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Iosephi Speranzæ, Congregationis Oratorii Fanensis
Presbyteri, Scripturæ Selectæ**

Speranza, Giuseppe

Coloniæ Agrippinæ, 1659

26. Quod Deus utitur misericordia magis, quàm justitia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44265

*Confessionis
ad mirandam
suspendum
exemplum,*

*Quanta huius
fuerit virtus
contritionis.*

Permittitur iterum, admirabili Medico salarem ipsius in universum negotiantem, & formam salutis, & efficacis humilitatis omnibus exhibente, dicere omnia ab ipso acta specificè coram cunctis, qui cum pavore universa confitebatur per singula omnium auditui peregrina, non solum corporalia secundum naturam, & præter naturam in rationabilibus, & etiam in irrationabilibus animalibus commissa: Verum quoque & usque ad veneficia, & homicidia, quæ audire, vel scripto tradere non est fas. Igitur confessum illum tonderi permittit, atque cum Fratribus numerari, sapientiam verò illius Sancti admiratus, seorsum ipsum interrogavi, cujus rei gratiâ tale peregrinum spectaculum peregrisset. At qui verè Medicus erat: Duorum istorum gratiâ, ait: Primò quidem, ut confessum præsentis confusionis à futura commutarem. Quod & factum est, non enim surrexit à pavimento, & Frater Ioannes, quousque omnium indulgentiam est sortitus. Et neque difficile credas, nam aliquis illic existentium Fratrum in me confidens, dixit: Quia horribilem vidi quendam chartam tenentem scriptâ, & calamum, & quando peccata, inquit, prostratus iste dicebat, ipsam ille calamo cancellabat, & consequenter, Dixi enim, ait: Confitebor adversum me in iustitiam meam Domino, & tu remisisti impietatem peccati mei. Secundum verò est, quoniam quosdam possideo non confessas offensiones habentes. Illos igitur per hunc exhortabor ad confessionem, sine qua nullus indulgentiam sortitur.

*Quòd Deus utitur misericordiâ
magis quam iustitiâ.*

PVNCTVM XXVI.

Tandem facit ad efficaciora motiva fiduciæ, Deum semper usum esse misericordia magis, quam iustitiâ. Deus æqualiter infinitus est in attributis, quæ

cum ipso, qui infinitus est, identificantur: plures tamen sunt misericordie effectus, quam iustitiæ. Quod dixit S. Iacobus. *Super exultat misericordia iudicii.* Græc. *Gloriatur, seu exultat misericordia adversus iudicium, id est, vincit, & superat, q. 105, in nimirum quantum ad effectus, ut D. August. declarat.*

Hinc misereri, & parere dicitur opus Dei punienti. *Deus punienti Dei, punire alienum opus ab eo.* Sic Isai. *Instrumenta* *Ut faceret opus suum (misereri) alienum opus propria nulla eius (irasci) & punire opus suum, habet. peregrinum opus eius ab eo.* Vultis videre, Isa. 28. *quàm peregrinum?*

Volebat quondam secare, ac radere, nec novaculam unam habebat. Unde illam, quæso, habuisse putatis? *In novacula conductâ, inquit Propheta.* Verum qui fieri potest, ut in domo Dei non sit gladius, qui radat, opusque sit novaculam conducere? *Alienum opus eius.*

Hinc est, quòd ubi in Scriptura sic absolute dicitur Deo: *Fac, sine alio additamento, per antonomasiam subauditur, misericordiam.* Attende, Domine, & fac, id est, misericordiam. *Si iniquitates responderint nobis, Domine, fac propter nomen tuum, id est, propter nomen tuum fac nobiscum misericordiam tuam.* Laudate, Isa. 44. *cali, quoniam Dominus fecit, supple, misericordiam.* *Fac cum servo, quid? declarat ipsemet, secundum misericordiam tuam. Ut faceret opus suum.*

Cum sermo est de misericordiâ, mensurarum quidem sit sermo, sed quæ terminum non habent. *Edificabitur civitas Domini, & exiit ultra normam mensura.* In omnem terram exiit sonus eorum. Heb. *Exiit linea, seu norma eorum, hoc est in fundatione suæ Ecclesiæ non est usus mensurâ, aut lineâ terminatâ, sed lineam protraxit infinitam, ut omnibus scilicet communicaret gratiam Evangelii.* Sed cum sermo est de iustitiâ, omnia strictè, & cum mensuris. *Pondus, & statera, iustitia Domini. Ponam in pondera iudicium, & mensuram iudicabis eam; hoc est, examinationis mensuris, ac inter se collatis, q. d. mensuremus cum hac, mensuremus cum illâ, ad amissum, & c.*

Cogi-

Cogitavit Dominus dissipare murum filia A
 Sion. Notate: antequam dissiparet, cogitavit; ubi bene cogitavit, noluit utcunque dissipare; sed *Tetendit funiculum suū*, ut nimirum architecti, aut fabri murarii facere solent, dum timent, ne aliud pro alio destruant, prius perpendiculo, seu linea designant locum. Sic Dominus, inquit Rupert. ista cogitavit, & cum consilio egit: negotii videlicet summam in libra rationis appendit, & tetendit super eam funiculum septuaginta annorum. Ubi autem destruxit, non id funditus, & repente fecit, sed paulatim quasi materiz depulsa manum porrigens. *Non avortit*, inquit, *manum suam a perditione*; hoc est, aliquantulum retinuit, ne totus simul paries præceps tueret.

Rupert. Ab. lib. 1. in Jer. 6. 44.

D. Chryf. hom. 5. de poen. Deus ex templo construit firmum, ac paulatim.

Gen. 2. Ios. 6.

Rom. 8.

Theoph. ibid.

Punire misericordiam Deo velut abusus.

Jerem. 18.

Chrysostomus: In nobis structura quidem multum temporis, parum vero destructionis, e contrario autem fit in Deo, cum struit, velociter struit, cum destruit, tarde destruit. (Comprobat.) Sex in diebus caelum, terraque fecit, magnitudines, lateraque montium, &c. sed vult Iericho demoliri, & dicit ad Isaacem: *Circumte eam septem diebus, & octavo die cadet murus*. Post admiratione plenus exclamat: Mundum unum versus sex in diebus construis, & unam urbem septem diebus solvis! *Alienum opus ab eo*.

Apost. Rom. 2. *Reddet unicuique secundum opera ejus, his quidem, qui secundum patientiam boni operis, gloriam, & honorem, iis autem, qui non acquiescunt veritati, ira, & indignatio*, Quamam hæc dicendi forma, o Apostole! Theophyl. Adverte autem, ut Deum asserat gloriam, & honorem largiri, non æstia vero nequaquam: Neque enim iram, indignationem, tribulationemque, & angustiam dixit, a Deo inferri. Vivificandi Deo inest facultas, nobis vero pro nostra ignavia, supplicia, & cruciatus. *Alienum opus ab eo*.

Adeo alienum est, ut cum nostris exigentibus e ipsi, Deus irasci cogitur, & punire, punitionem ipsam præter Dei usum, ab usum dicat Propheteta: *In tempore furoris tui ab utere eis*. Et quidem crudelitè vulgus huc ita transfuisse visus est, quod est Græcè: *Fac in eis*. & Chaldaicè:

Sume vindictam ex eis: quasi punire, vindictam sumere, non tam penè sit misericordiam Deo usus, quam abusus.

Græcè. Chald.

Adeo alienum irasci, & punire a Deo, ut cum id facturus est, non videatur id solus posse facere; sed consilium adhibet, &c. Sic adhuc post auditos scelestorum clamores, superbiorumque illorum hominum conatus: *Venite*: inquit, *descendamus, &c. Et, Descendam, & videbo, utrum clamorem, qui venit ad me, opere comprobaverint, an non est ita, ut sciam*. Totam nimirum Trinitas eo vocatur: Volunt videre, examinare, scire, rem per causam cognoscere, propriis oculis videre, non clausis oculis in flagella tuere.

O crura marmorea ad vindictam! sed, o pedes ignei, & alati ad misericordiam! Hinc cum ad animam venit, currit, cum ab anima recedit, non videtur pedem efferre, aut levare posse. *Revertere, revertere, dilecte mi, similis esto* (in reverendo) caprea, hinnuloque cervorum. Venturum facit similem velocissimis animalibus, at recedentem dicit habere crura marmorea. *At ille declinaverat, atque transierat*. Quo gressu, o Sponsa? Subdit: *Crura ejus, columna marmorea*. Quid hoc? Iam dixeras pedes ejus veloces ut pedes hinnulorum cervorum; nunc crura habet marmorea? Ne miremini. Tunc veniebat, nunc recedit: recedit autem sic tarde, ut recedere non posse videatur; quia nimirum crura ejus fundata sunt super bases aureas charitatis.

Deus impediit pedibus ad vindictam, alati ad benefaciendum venit.

Cant. 2.

Cant. 5.

Sed misericordiam facturus expectare non potest, se ipsum continere non valet. Isa. 30. *Expectat Dominus, ut misereatur vestri*. Quid hic creditis significare, *expectat*? Vult dicere, expectare non potest. Qui vehementi flagrat desiderio aliquid faciendi, dicere solet, *expecto, ut faciam*. *Expectat Dominus, ut misereatur vestri*. Hebr. *Suspirat, anhelat Dominus, ut misereatur vestri*. Expectare non potest.

Isa. 30.

Deus suspirat, ut misereatur.

Hebr.

Zachae, festinans descende: quia in domo tua oportet me manere.

Luc. 19.

Chrysolat. de B. Philog. Benignus est, & quemadmodum parturiens cupit emitti foetum, ita & ille cupit effundere misericordiam suam erga peccatorem.

Chryf.

D. Bern.

Aet. 9.
D. Bern. ser.
1. de corr.
S. Pauli.

D. Bern. ad illud, *Subitò circumfulsit eum* A
lux de celo. Illustrat, inquit, caelesti fulgo-
re vel foris, intus adhuc luminis incapa-
cem, qui necdum infundi poterat, divinâ
falcem circumfunditur claritate. *Suspirat,*
anhelat Dominus, ut misereatur vestri. Ut
radius, quò intrare potest, mox intrat: Sic
divinus splendor animam circumfulget,
ut intret, & illuminet. *Anhelat, ut mise-*
reatur vestri.

Isa. 55.
Heb.
Deus multus
ad ignoscendū.
Quo sensu?

Multus est ad ignoscendum. Hebr. *Mul-* B
tiplicabitur ad ignoscendum. Transforma-
bit sese in varias formas, nunc peregrini,
nunc olitoris, &c. ut gratiam suam im-
periat. Quo sensu Petrus gratiam mul-
tiformem appellat: *Sicut boni dispensato-*
res multiformis gratia Dei. O quot in for-
mas se vertit! Adversitas forma est gra-
tiae, rerum jactura est forma gratiae. *Mul-*
tiformis gratia Dei. Multiplicabitur ad igno-
scendum, vel multiplicat ad condonandum,
vel condonationes multiplicat.

Foret ex
Hebr.

Huc iterum facit, quòd ubi sermo est
de justitiâ, sermo est guttarum, atq; stil-
larum. *Stilla ad Africum, stilla ad sanctua-*
ria. Stillabit seror meus super civitatem istam.
Stillabit super nos desolatio, & maledictio.
Manus mea stillaverunt myrrhâ, & centū in
locis, ubi sermo est myrrhâ amare morti-
ficationū, castigationū, flagellorū, adver-
sitatū; de stillis sermo est distillat nam-
que, & guttatim, non totam effundi.
Deus iram suâ, ut ait in his legis Hieron.
Hinc in Apoc. ira Dei dicitur asservari in
phialis aureis, quæ cum os angustum,
constrictumque habeant, totam simul irâ
non possunt effundere, sed paulatim, gut-
tatimque stillant. Nec vacat mysterio,
phialas esse aureas: quia nimirum ira est
in misericordiâ, quæ eam continet, ne to-
ta simul effundatur. Hinc calix iræ Dei E
paululum inclinatur, neque susque de-
que voluit, ut exinanitur. Sed oleum
misericordiae totum effunditur. *Oleum*
effusum, nomen tuum. Sept. *Oleum eva-*
cuatum, sive oleum exinanitum, nomen tuū.
Ubi Ambros. Calix ad feriendum non est
exinanitus, calicem enim iræ exinanire
non novit, sed exinanitum tamen est un-
guentum. O effusam misericordiam!
Phialæ aureæ iracundiæ Dei: balsamum

Isa. 20.
Jerem. 34.
Dan. 9.
Cant. 5.

Ira Dei gutta-
tim stillat.

Apoc. 15.
Ira Dei serva-
tur in phialis
aureis. Quo
mysterio?

Psal. 74.

Cant. 1.
Septuag.
Ambros.

spargitur ac in terram effunditur? Vene-
num quis unquam vidit in phialis aureis
asservari, balsamum vero spargi, & effun-
di? Quid hoc? Nisi quia ad eò misericors
est, ut misericordiae veluti aquæ copiam
faciat, ad eò restrictus in justitiâ, ut eam
constringat in phialis & phialis aureis
angusti oris, ut stillet, ut guttatim
fundat.

Cum autem de misericordia sermo est, *Misericordia*
non guttarum, sed pluviarum, sed fluvi-
orum sermo est. Idem Ioan. qui vidit iram
in phialis aureis, misericordiam vidit ut
fluviū aquæ vivæ procedentem de thro-
no Dei, & agni. *Fluminis impetus latificat* Psal. 45.
civitatem Dei. *Declinabo super eam quasi* Isa. 66.
fluvium pacis. *Effundam super vos aquam* Ezech. 36.
mundam. *Fons horiorum, puteus aquarum* Cant. 4.
virventium, quæ fluunt impetu de Libano. Psal. 67.
Pluviam voluntariam. Alii: *Pluviam gra-*
tiarum, charismatum, liberalitatum, dono-
rum, &c. Nec unquam agitur de mensu-
ris angustiis, rasilibus, sed confertis, coagi-
tatis, superfluentibus. *Mensuram bo-*
nam, & confertam, & coagitatam (calcatam, Luc. 6.
decussam, ut nihil vacuum relinquatur)
quinimod, & superfluentem dabunt in sinu
vestrum. O effusam verè, & profusam
Dei misericordiam, quam versat ut flumina! Sed ut
restrictus in castigando! ut mensurat!
Et ligat aquas (tribulationum) in nubibus
(sive misericordiae) ut non erumpant pariter Job. 26.
deorsum! ut stillat! &c.

Huc etiam facit quorundam observa-
tio, quæ est hujusmodi, Vbi in Scriptura
sermo est de misericordiâ, dicitur Deus
eadem uti ambabus manibus, & numero
multitudinis: *Manus tuæ, Domine, fece-*
runt me. *Et amplectens eos, & imponens ma-*
nus benedixit eos, &c. cum autem sermo est
de justitiâ, in numero unitatis: *Manus*
Domini tetigit me; tactu solius manus. Job. 19.
Convertam manum meam ad te. Sermo est
de flagello, vel ut melius dicam, de quasi
flagello, de funiculis, unicâ manu, solo
contactu. Sed cum sermo est de blandi-
titiis, de ambabus manibus, de amplexi-
bus, de osculis sermo est: *Et procumbens* Luc. 15.
super collum ejus, &c.

Ad eò

Misericordiam
Deus manu
utraq, justitiâ
altera tantum
exercet.
Job 10.
Matth. 10.
Job 19.
Isa. 1.
Luc. 15.

Deus maxime iratus non obliuiscitur misericordiam. Habac 3.

Aded misericors, ut quo tempore se A magis ostendit iratum, non possit simul non sese misericordem ostendere: Cum iratus fueris, misericordia recordaberis. Deus nunquam magis iratus, quam ubi omnis terra corruptit viam suam, & diluuium misit. Sed notate, tale diluuium, quod omnes eradicavit arbores, non eradicasse oliuam: Unde columba retulit. Ramum oliuæ uirentibus foliis. Mirum certe: sed mysticè hoc innuebat, Deum vel magis iratum misericordiam recordari.

Gen. 7.

Exod. 9.

Excandescens quondam in Pharaonem, cum iam plures imisisset plagas, vocavit Moysen: *Mane conserge, & sta coram Pharaone, & dices ad eum: Hac dicit Dominus Deus Hebræorum: Dimitte populum, ut sacrificet mihi, quia in hac vice mittam omnes plagas meas super cor tuum, & super seruos tuos, & super populum tuum, ut scias, quod non sit similis mei in omni terra. Nunc enim extendens manum meam, percussiam te, & populum tuum peste, peribis q. de terra. Et plura cras hac ipsa hora grandinem multam nimis, qualis non fuit in Ægypto à die, qua fundata est, usque in præsens tempus. Heu, heu, qualis, & quanta hæc Dei indignatio! Sed audi sequentia: Mitte ergo iam nunc, & congrega iumenta, & omnia, qua habes in agro, &c. Ecce, ecce clementiam Dei, qui etiam irascens, iram clementiã diluit, eaque peccata temperat, & mitigat. Sic August. Hugo Carenis, & Steph. qui præsertim expendens uerba illa: *Et grandis, & ignis mixta pariter ferebantur*; ira fatetur: In igne feruor diuini amoris exprimitur, quia & hominem punit, & signum amoris impendit.*

August. Hugo Caren. & Steph. ib.

Psal. 76.

Nunquid obliuiscetur misereri Deus, aut continebit in ira sua misericordias suas? hoc E est, nunquid fluium huic miserationum poterit continere? Non, sed iram, ut duplicibus misericordiam ripis restringit, & continet. *Misericors Dominus, & iustus, & Deus noster miseretur.*

Nabum 1. Hebr. Chald. Hebr. Psal. 29. Isa. 26.

Dominus pater, & magnus fortitudine. Heb. Dominus latus naribus. Chald. Dominus longe propellens iram. Ira in indignatione ejus. Hebr. Ad momentum, vel momentanea est ira ejus. Sic in Isa. 26. *Abcondere Speranza Scriptura selecta.*

modicum ad momentaneum donec pertransent indignatio. Vbi Hieron. ut nimirum doceat, breue tempus esse, & momentum, quo Dei pertransit indignatio. At *Vita in voluntate ejus*, vel ut transfert Hieron. *Vita in propitiatione ejus*, vel ut Varab. *Vita in beneplacito ejus*. seu ut Cajet. *Vita* (non solum *vita*) *in voluntate ejus*.

Hieron.

Varab. Cajet.

Non ex corde suo humiliabit, & abiecit filios hominum. Quid, quod vel animalia videtur non posse occidere? Occisurus, ut dictum est, pecora Ægypti, admonuit per Moysen Pharaonem, ut ea sub recta recolligeret, ne grandine tacta perirent. Vbi August. præcipue, & Theod. hanc diuinam adnotarunt misericordiam: *Alienum opus ejus, peregrinum opus ab eo.*

Toren. 3.

Exod. 9.

August. & Theodoretus.

Aded verum, ut si quandoque contingat irasci, & ad flagella venire, suam naturam mutare videatur. Clarè id dicit: *Isa. 27. Indignatio non est mihi, quis dabit me spinam? &c. Hieron. Quis me faciet durum, atq. crudelem, & vincam naturam meam? q. d. Meapte natura sum totus misericors, quis mihi det, ut meam hanc vincam, ac mutem naturam, & rigidus fiam?*

Hinc volens de Adamo sumere supplicium, id egit sumptâ hominis formâ. E- ducit id Augustinus ex eo verbo, *deambulabat*; nimirum in humanâ formâ, & passibus humanis, quasi eum puderet, ac ei nimis repugnaret punire in forma Dei.

Genes. 3.

Deus hominis formâ induit, cum voluit punire hominem. Cur? Genes. 19.

Ob id nec in Pentapolim iuit, aut eò invisibiliter iuit, ut ait Oleaster, ne in punitione videretur. Et Angeli, qui iuerunt, ut lento gradu, ut tardè peruenerunt? *Veneruntque vespere, &c.* Vbi expendendum venit, quod eò aduentantes, ad eò lentè movebant gradum, ut ipsi Abraham (ante cuius hospitium consulto transire voluerunt) potius stantes, quam incedentes viderentur: *Apparuerunt ei tres viri stantes.* Qui & ab eo rogati, ut apud se pranderent, libenter annuerunt, expectaruntque libentissimè, ut commiserentur tria sata similia, indeque fierent subcineritii panes, occideretur, coquereturque vitulus. Et à prandio non statim abeunt, sed adhuc sedeat, confabulanturque: *Vbi est Sara, uxor tua? &c.* Cumque tandem surgunt, non protinus

Genes. 19.

Oleast.

Gen. 18.

alas expandunt, verum eum eodem A
 braham pedetentim vadunt: *Abraham
 simul gradiebatur, deducens eos, ac inter lo-
 quendum, occasionem ei praebeat, ut ro-
 get, ne illuc omnino pervenire cogantur,
 quod tandem ubi pervenire cogantur,
 quod tandem ubi pervenire cogantur,
 quod tandem ubi pervenire cogantur,*
 sed adhuc moratur, etiam apud Lot coenaturi expectant, ut
 coquantur azyma, &c. Quid hoc? Quid,
 o Angeli tam longas necitatis moras?
 Quondam Angelus à Iudaea in Babylo- B
 nem (non à convalle Mambre in Penta-
 polim) quod est per tot, tantaque millia-
 ria, nec temporis quidem punctum ex-
 pectans, ut prandium pararetur; sed jam
 paratum vel ipas messoribus arripuit, at-
 que Habacuc transtulit in impetu spiritus
 sui. Quid hoc, inquam? Ille volat: &
 quid dico, volat? Fortè tanto impetu fer-
 tur, ut nec medium pertranseat, si modò
 corporeus Propheta non obstabat: Illi
 vix pedem efferre possunt, ac prandium,
 coenamque parari patientissime sustinent?
 Cur hoc? Quia nimirum ille ad benefa-
 ciendum vadit: hi verò, quia ad punien-
 dum vadunt, veluti coacti pertrahuntur,
 unde & lentissimo incedunt gradu. *Vene-
 runtque vesperae.*

Dan. 13.

Exod. 20.

Hieron. in 18.
Exscla.

Isa. 26.
Mich. 2.

Hieron.

Huc facit illud: *Ego sum Dominus Deus
 zelotes, visitans iniquitatem patrum in
 filios in tertiam, & quartam generationem.* D
 Quae verba acurè expendens Hieronym.
 Non truculentia est, inquit, & severita-
 tis, iram tenere usque ad tertiam, & quar-
 tam generationem; sed signum miseri-
 cordiae, poenam differre peccati. Quando
 enim dicit: *Reddens iniquitatem, &c.* hoc
 indicat, quod tanta misericordia sit, ut
 non statim puniat, sed sententiam differ-
 rat puniendi.
 Utque summam multa complectar, E
 cum punire cogitur, è suo veluti naturali
 centro, ac circulo egredi videtur. Ecce
 Dominus egreditur de loco suo, ut visitet ini-
 quitatem habitatorum terra. Ecce Domi-
 nus egreditur de loco suo, & calcabit super ex-
 celsa terra. Egreditur de loco suo, inquit
 Hieronymus, quando quiescem, & man-
 suetudinem, & clementiam suam pro
 emendatione peccatorum rumpere cogi-
 tur, qui cum per naturam dulcis sit, vitio

A nostro amarus efficitur, non sibi, sed nobis.

Quid, quod ubi cogitur formare judi- Dan. 7.
 cium, & ferre sententiam in peccatorem, Apoc. 1.
 canescit! *Antiquus dierum sedit, &c. capil- Dous punitu-
 lieus, tanquam lana alba, & sicut nix. Sic rus canescit.*
 in Apocal. acturus iudicium contra quos-
 dam Episcopos, apparuit canitie cooper-
 tus, qui in Cant. erat candidus, & rubicun-
 dus; qui ut more nostro loquamur, do-
 let, affligitur: *Tactus dolore cordis intrinse- Doler, affligi-
 cis: Dolebo, inquit, hominem, quem creavi. tur.*
Heu! vindicabor, &c. Mala nostra videre Gen. 6
 non sustinet. Ubi Satanà dedit facultatem, Is. 1.
 ut Iobum exulceraret, non sustinuit Iob 1.
 videre, sed egressus est Satan à facie Do-
 mini: ut solet, qui videre sectiones non
 sustinet, aut discedit, aut Chirurgus dicit,
 ut seorsum ad secandum vadat. Hinc dat
 significationem, *Vt fugiant à facie arcus.* C
 Hinc Psal. 7. arcum tendit, & parat, ubi
 observat Basil. omnem Dei operam in in-
 tendendo, & parando arcu consumi, ad
 terrendum, videlicet, ne cogatur sagit-
 ram emittere.

Hinc dum caelum tonat, hominesque pertimefcunt, ne caelum terrae misceatur, fulgura in pluviam facit. Psal. 134.

Et ecce spiritus grandis, & fortis subvertens montes, & conterens petras, non in spiritu 3. Reg. 19.

Dominus. Et post spiritum commotio, non in commotione Dominus. Et post commotionem ignis, non in igne Dominus. Hucusque visiones imaginariae, & ad speciem tantum, inquit Cajet. Et post ignem sibilus aura tenuis, vel Hebraicè: *Et vox emissa subtilis.* Et in hac Dei praesentiam, ut in divinae miserationis symbolo, persensit Elias, ut optimè idem notat Cajetanus. Cajet.

Hinc & mysticus David lapides misit in peram, in qua, juxta Hugonem, mulgebat lac: aut in sculam, ut inquit Chrysof. ut olim arcum posuit in nubibus in signum foederis. 1. Reg. 17. Hugo ibi. Chryf. hom. de David, &c.

Hinc denique Pater amans, si quando virga percutit filium, virgam postea pro dolore confringit. Arcum conteret, & confringet arma, & sentia combures igni. Arcum, & gladium, & bellum conteram de terra. Sic doler: Non est qui confurgat, & teneat me, ceu Pater, qui castigare nolle: quia

quia & doluit Dominus super miseriis eorum, ut aliqui per amoris excessum faciunt, dum plorant, vel cum filio, vel cum uxore plorante. At misericordiam facturum, ut lætatur! In servis suis miserabitur Deus. Græc. In servis suis consolabitur Deus; non dolebit, sed gaudebit, sed consolabitur Deus.

Dani. 10.

Græc. Orig. hom. in c. 1. Jerem.

Deus pro amore, cum punire proposuisset, habet.

Isa. 1.

Gen. 19.

Jerem. 1.

Optimè quidem Origenes: Deus ad beneficiendum promptus est: ad puniendum autem eos, qui poena digni sunt, dissimulat. Cum possit quippe tacens, & sine contestatione venturi punire eos, quos simul dignos supplicio iudicat, nunquam hoc facit, sed etiam si condemnaverit, dicit, quod sibi semper dicere propositum est, ut liberentur a condemnatione per poenitentiam, qui condemnati fuerat per delictum. Horum exempla, cum de Scripturis multa possimus accipere, sufficiunt incidentia. Ninivæ peccatores condemnati erant à Deo: adhuc enim quadraginta dies, & futurum, ut Ninive subvertatur. Noluit eos cum silentio Deus punire damnatos, sed dans eis locum poenitentiae, & conversionis, misit Prophetam, ut dicente illo: *Adhuc quadraginta dies, & Ninive subvertetur*; qui condemnati erant, non perirent, sed agentes poenitentiam, impetrarent misericordiam Dei: Qui in Sodomis, & Gomorthis, jam erant exitio destinati, ut manifestum est ex sermonibus Dei, quos locutus est ad Abraham: Attamen quod erat suum, fecerunt Angeli, volentes eos salvati, qui se indignos salute iudicaverunt, hæc dicentes ad Lot: *Est tibi aliquis gener, aut filii, aut filia?* Neque verò ignorabant, non esse eos secutos Lot, sed ostenderunt suam pariter, & eius qui eos miserat, benignitatem in homines, & amorem.

Horum quiddam simile invenimus in Jeremia scriptum esse. Est enim annotatum tempus prophetiae ejus, quando coepit prophetare. Quisque ergo, qui Scripturas legit, sciet, quia coepit prophetare in diebus Iosia, filii Amon Regis Iuda, usque ad tertiumdecimum annum regni ejus: deinde propheta verit in diebus Ionkim, filii Iosia, Regis Iuda, usque ad consummationem undeci-

mi anni Sedecia Regis Iuda. Et legens didici, quia per tres Reges prophetia ejus con-texta sit, usque ad captivitatem Ierusalem in mense quinto. Quid ergo docemur per hæc? Condemnaverat Deus Ierusalem propter peccata, quae fecerat, & hæc erat extrema sententia, ut captivitate relinqueretur. Veruntamen cum hominibus amator, nec quemquam velie perire, antequam depopulationis tempus instaret, misit & hunc Prophetam, ut per sermones ejus ad poenitentiam converteretur: misit eundem sub secundo Rege post primum: misit quoque sub tertio. Quid plura? Captivitas jam immincebat, & adhuc admirabatur Deus, tribuens, ut ita dicam, & ante unam diem locum poenitentiae. Unde scriptum est, usque ad captivitatem, & usque ad quintum mensem prophetasse Ieremiam. Iam hostium vincula restrinxerant manus, & nihilominus hæc quodammodo dicebat Deus: *Ecce captivi facti estis, agite, licet sero, poenitentiam: rogate me, & parcam vobis. Possum emere de captivitate, qui tradidi.*

Hanc eandem Dei bonitatem, ac longanimitatem expendens Chryf. imperat, inquit, iusto, ut fabricet arcam, volebat n. illos, qui tam graviter peccaverant, fabricatione arcae admoneri, ut secum cogitarent, quæ fecissent, respiscendoque indignationem non experirentur, neque a parvum illis tempus denuo ad respiscendum concessum, donec fabricaretur arca, sed planè multum, & sufficiens fuisset, nisi aded ingrati, & stupidi fuissent ad errorum emendationem. Verum simile enim, quod quicumque ex iis vidit iustum, qui fabricabat arcam, & causam extractionis sciscitatus sit, & postea cognoverit divinam indignationem, indè si voluisset, potuisset ad suorum peccatorum agnitionem venire. Verum hæc illis nullam utilitatem attulerunt, non quia non potuerunt, sed quia noluerunt.

Igitur postquam de construenda arca iusto præcipit, communicat, & narrat ei poenae speciem, quam illaturus erat, & dicit: *Ego autem inducam diluvium super terram.* Etiam nunc pro sua misericordia indignationem bonitate temperat, talem

Chryf. hom. 24. in Gen.

pœnam infert, quæ sine dolore sit, & non sentiat, & quia video ulcera eorum incurabilia, sistere volo malitiæ fluentia, ut ne gravioribus pœnis obnoxios se faciât.

Post hæc: *Adhuc septem dies sunt, & ego inducam pluviam super terram.* Attende, obsecro, etiam ex iis bonitatis divinæ excellentiam, quomodo post tantam longanimitatem etiam nunc ante septem dies prædicat, volēs metu emendatioris illos reddere, & ad pœnitentiã reducere.

Tandem: *Inducam pluviam quadraginta diebus, & quadraginta noctibus.* Quid? Non erat ei possibile, ut uno die totam pluviam induceret? Quid, inquam, uno die? Vno momento posset: Sed hoc dedita operæ facit, volens simul, & timorem incutere, & occasionem præstare, quã possent pœnam, quæ jam in foribus esset, effugere. *Ei delebo, inquit, omnem substantiam, quam fecit, a facie terra usque ad pecus.* Vide quomodo & semel, & iterum prædicat, & neque sic sibi supplicatur?

Huc facit, quod semper punit citra condignum, ut communis est Theologorum consensus, & præmia confert ultra meritum. Vel in ipso Inferno verè illi dicere possunt: *Misericordia Domini, quia non sumus consumpti.* Hinc Matth. 25. dicitur: *Hæc autem à sinistris, unde scilicet ad puniendum minor vis. Oras autem à dextris, ut aperiat, vel ultra meritum in retribuendo manum, sinistram aurem citra condignum restringat.* Sed ut manum aperit benedicturus, ut largè retribuit! *In paucis vexati, at non in paucis, sed in multis benè disponuntur. Memento autem, quæ leve nostra tribulationis, quæ contrapositiona habet? Audi: Supra modum in sublimitate æternum gloria pondus. Seminantes in lacryma. Hebr. Seminantes (vel) in lacryma, in exultatione metent.* O misericordissime Deus!

Hac insigni misericordia ad sese Deus attrahit peccatores. Ob hanc dicebat David, tibi libenter inservio, Domine, quod si durus esses in peccatores, si non parceres eis, quis te sustineret? quis ferviret Deo implacabili? *Si iniquitates obferuaveris, Domine, Domine, quis sustinebit? Sed quis apud te propitiatio est, & propter la-*

A gem tuam (ignoscendi pœnitentibus, & contritis) sustinuit te, Domine, & sustinent te peccatores, qui si te misericordem non experirentur, procul fugerent. Sed hæc ad te sponte deducit peccatores, qui currunt in odorem unguentorum tuorum, miserationum tuarum, & scelestiores ipsi hæc allesti misericordiã ad te veniunt manibus post terga revinctis, ac in tuum se dedunt obsequium: *Tuus sum ego, inquit, salvum me fac. Fortitudo Æthiopia, & Sabaim, &c. Vincit manibus pergent, & te adorabunt, teq; deprecabuntur.*

B Per hæc tot venundari, ut facerent malum, pretio istius misericordiæ redempti. Per hanc ille, qui patrimonium cum meretricibus sic indignè prodegit: *Surgam, inquit, & ibo ad patrem meum.* Sed heus tu, quã fiduciã, quã spe? Respondet Chrysol. illa, qua pater est: *Ego perdidit, quod erat filii: ille, quod patris est, non amisit. Ibo ad patrem reus, sed pater, viso filio, cooperit mox reatum, dissimulat iudicem, & sententiam citò vertit in veniam.* *Cum esset longè, vidit illum pater suus, & misericordia motus, cecidit super collum ejus, & osculatus est eum.* Sic pater judicat, sic peccanti filio dat oscula, non flagella: delicta non videt vis amotis: claudit amplexu, ne nudaret pater filii crimina. & c. talia, tantaq; exhibet signa lætitiæ, ut justus, ut supra terigimus, scandalum quodammodò patiantur: sic senior scandalu sumptu visus est de nimia charitate.

C Quam ut hoc loco benè perpendamus, consideremus primò, quantum id fuit, quod huic pater condonavit. *Dissipavit miser, vel quod idem est Syriacè, dilapidavit substantiam suam, dispendium in primis omniū bonorū fecit, juxta Theoph. rationalitatis, libertatis arbitrii, cæli, terræ, universarum creaturarum legis Prophetarum, quæ per abusum omnia dilapidavit: condonavit præterea insolentiã illam, ac impudentiam, qua sic frontosè patrem quasi pugione aggressus compulsi consignare partem: Da mihi portionem substantiæ, qua me contingit.* Ad hæc contumeliam sibi, totiq; cognationi irrogatam, cum sic malè dissipasset omnia vivendo luxuriosè. *Gloria patris est filius sapiens.*

Deus pœnis citra condignu, sed ultra condignum remunerat.
Thren. 3.
Matth. 25.

Sap. 3.
2. Cor. 4.

Psal. 116.
Galat. in suis aoncor.

Psal. 119.

Isai. 45.

Luce. 15.

Chrysol. ser. 2. de duob. filiis.

Syriac. Theophylast.

Prover. 10.

piens: filius stultus mœstitia est matri sue. O A
mœstiriam! d̄ confusionem, tam dege-
nerem genuisse filium! Condonavit tan-
dem servitium abjectissimum, vilissimam
mendicitatem, porcorum custodiam,
quibus toti fecerat injuriam nobilitati,
quod & ipse rubore plenus agnovit. *Iam
non sum dignus vocari filius tuus, qui scilicet
tam longè abii in regionem longinquam dif-
finitudinis, & oblivioni tui, ut loqui-
tur August.*

Totum ipse condonavit pater. Sed
quomodo? Fuerunt intercessores neces-
sarii? Diuine adhibite preces? Apud pa-
trem non intercedit extraneus, inquit
Chrysolog. Verum id cum Deo: cum ho-
minibus non ita. Ignovit certe David
Abisalon fratricidium, sed tribus circiter
annis post exilium, sed post parabolicas,
ac iteratas intercessiones Thecutis, &
Ioab. O quam aliqui rogari volunt! C
Tandiu aliquando, ut exeuntem jam spi-
ritum dentibus mandant, prius quàm ini-
micis ignoscant. Hic verò pater ignoscit
statim, non expectat rogari, non stat in
throno, vel in sede paternæ Majestatis,
nec in cubiculo, ut filius introgressus di-
cat culpam, exosculetur terram, humi ja-
ceat, ac tremens offerat satisfactionem:
sed cum adhuc longè esset, vidit illum pater
suus, & misericordia motus est, & accurrens,
&c. O visum compatientis acutissimi! Vidit
eum pater suus. Simul ut quis respi-
ciscere in animo cogitavit, inquit Euthym.
hunc etiam simul ipse videt, paratus
semper ad eorum, qui converuntur,
susceptionem, & ab exordio statim pœni-
tentia illos recipiens.

Occurrens, legit August. obviam va-
dens, non expectans, nimirum in throno,
sed obviam vadens. Vulgata, Et accur-
rens, quod maximam notat voluntatem,
& impatientiam perveniendi. Accurrens,
inquit Hugo Cardinalis, ut vultur advo-
catus misericordiae. Arrias Mont. &
Euthym. legunt: Et currens ruit in collum
ejus; præ nimio gaudio subdit Euthym.
non expectavit, ut ille veniret, sed prius
occurrit: neque id utrunque, sed accurrens,
ut appareat amoris vehementia. Et ruit

in collum ejus, certiore eum reddens,
quod omne peccatum illi remisisset: Et
osculatus est eum, tanquam desideratum fi-
lium, qui usque ad pœnitentiam sceleratus
fuerat, & abominabilis. O incompara-
bilem caelestis Patris amorem!

Rogo nunc, ait Chrysol. quis hic de-
sperationis locus? hic simulatio quæ ti-
moris? Nisi fortè timeatur occurfus, ter-
reat osculum, turbet amplexus, & capere
ad viadictam, non recipere ad veniam
pater creditur, cum filium trahit mani-
bus, claudit gremio ligat lacertis. Sed
hanc cogitationem debellatricem vitæ,
salutis inimicam expugnant nimis, nimis
auferunt, quæ sequuntur.

Dixit autem pater ad servos: Cito proferte
solam primam, & induite illum, &c. O cle-
mentiam! Non dixit: Unde venis? Fu-
isti ubi? Vbi sunt, quæ tulisti? Quare
tantam gloriam tanta turpitudine com-
mutasti? Sed: Cito proferte solam primam.
Videte, quia delicta non videt vis amoris,
tardam misericordiam pater pœnitit, deli-
cta, qui discit, prodit. Et date annulum
in manu ejus. Paterna pietas contenta
non est, innocentiam reparare solam, nisi
pustinum restituat & honorem. Et cal-
ceamenta in pedibus ejus. Quam pauper
redit, qui ditatus abiecerat, & de tota
substantia calceamenta in pedibus non
reportat! Date calceamenta in pedibus ejus:
ne vel in pede remaneret deformitas nu-
ditatis: certè ut calceatus anterioris vi-
tæ rediret ad cursum. Et adducite vitulum
saginatam. Communis vitulus non suffi-
cit, nisi fuerit pinguis, nisi fuerit sagina-
tus. Vitulus pinguis testatur paternæ
pinguedinem charitatis. Hucusq; Chry-
sologus.

Cui in ser. de Evang. septem panum, Bern. serm. 3.
dulcis de more consonat Bernardus. Iam
verò, inquit, quarti panis ipsa est indul-
gentia. Obsecro vos, diligenter colligi-
te fragmenta, ne pereant: sunt enim sa-
lubria valde, & dulciora super mel, & fa-
vum. Sic enim ex toto indulsit, & tam
liberaliter omnem donavit injuriam, ut
jam non damnet ulciscendo, nec confun-
dat imperando, nec minus diligit im-
putat.

2. Reg. 13.

Euthym. in
6. 15. Lac.

D. Aug. Vulg.

Hugo Card.
Arrias Mont.
& Euthym.
ex Græco.

Chrysol. ser. 3.

Bern. serm. 3.
de Evang.
septem panum.

purando. Sunt enim aliqui sic donantes A injuriam, ut non ulciscantur, sapius tamen impropere. Sunt & alii, qui sileant licet, manet tamen alia mente reposita, & rancorem tenent in animo: quarum utriq; neutra plena indulgentia est. Longè ab his omnibus benignissima est Divinitatis natura. Liberaliter agit, ignoscit plenarie ira ut propter fiduciam peccatorum, sed pœnitentium, ubi abundavit delictum, solet & gratis superabundare. Testis est Paulus, gentium Doctor, qui plus omnibus cum divina gratia laboravit. Testis est Mattheus de telonio electus in Apostolum: cui etiam novi Testamenti primum Scriptorem esse, donatum est. Testis & Petrus, cui post trinam negationem totius Ecclesiæ pastoralis cura commissa est. Testis etiam fumosissima illa peccatrix, cui in ipso conversionis initio tanta multitudo dilectionis concessa est, tanta postmodum indulta gratia familiaritatis. Adde. Testis deniq; parabolicus iste juvenis, cui pater tam insignia, tamque mira amoris, & charitatis contulit beneficia.

Deus liberaliter, & plenarie ignoscit.

Euthym.

Homines dimittam sapere donant veniam. 2. Reg. 14.

Hinc & Euthym. ait, parabolam hanc incredibilem manifestare misericordiam. O incredibilem misericordiam! Ignoscit hic pater, & ignoscit melius, quàm unquam ullus homo. Ignoscit citò, ignoscit totaliter. Ignovit David Absaloni: *Revertatur inquit ad Ioab in domum suam: veruntamen (ò illud veruntamen!) faciem meam non videat*; pro correptione nimirum, & exemplo aliorum hanc pœnam reservans, nec citò, nec totaliter ignovit: post duos etenim alios annos, instante eodem Iacob, Absalom in Curiam reductus est, & post adorationem amplexatus est eum pater in signum reconciliationis. O quàm longè major Dei misericordia! Quæ pœna, quæ so vos, auditur hic, quæ preces, quæ dilaciones? *Vidit eum à longè pater suus, & misericordia motus, cecidit super collum ejus, & osculatus est eum.* Non solum pœnam nullam exegit, sed insuper maxima beneficia contulit: nec solum maxima, sed extraordinaria, & ante incòsuetam aut ipsi exhiberi, aut fratri, in quibus convivium & mactatio rituali, & concertus, &

symphona, ut propterea frater conquestus sit: *Nunquam dedisti mihi hæc.* Ex quo apparet, quàm dulciter excipiat Dominus peccatores, quibus aliqua præstat, quæ justis ipsis non præstat.

Sed quanta, & qualia sunt beneficia in eum collata? Beneficia in universum utilia sunt, delectabilia, & honesta. Tribus hæc beneficiorum generibus eundem demeruit. Utilibus: quia à capite ad pedes revestivit illum, quia præ fame morientem pavit, quia ad paterna bona jus iterum dedit. Delectabilibus, quia cum amplexibus, & osculis excepit, quia vitulum saginatum in convivium mactavit: *Manducemus*, dictum est, pro necessitate, epulemur, pro voluptate; maximè post tantam famem, quæ glandes ipsas facit sapidas, nedum tenerimum vitulum; quia sese repente translatum vidit ab extremo uno ad alterum; ex umbrâ mortis, maximis miseris, parvo Inferno ad lætiam, ad felicitatem, ad vitam, ad paradysum quasi terrestrem. *Nova lux oriri visa est.* O quàm delectabile fuit ei, ad illud suum, *Peccavi*, nihil in propriis terminis responderi à patre, non se multari multum, vel parum, non concedi, quasi verè dixerit, peccasse in Cælum, indignum se filii nomine, sed dissimulari totum ab eo, qui dissimulat peccata hominum propter pœnitentiam, quasi audisset nihil. Accipiendâ, & mussitanda injuria adolescentium est, ut iste inquit: Hic ne quidem mussitat, nec minima quidem injuria videtur affectus. O Patrem misericordiarum! Sic, sic filiorum expugnantur animi, qui severitate obdurecunt, occallecunt aures, deponunt frontem, cum sese vident excipi malè, sed amœre ligantur, funiculis & ipsi paterna charitatis trahuntur.

Honestis denique beneficiis est cumulatus à patre. Honor fuit obvium habuisse patrem stolâ, nec quavis vulgari veste fuisse indutum: *Cito proferte stolam primam.* Euthym. hoc est pretiosissimam gratiam, scilicet, quam perdidit à patre separatus, fidem, veritatem, cognitionem. *Et induite illum, qui se ipsum exiit, & date anulum in manu ejus.* O honorem! Anulum

Filius prodiguum à patre cummulatus bonis

Utilibus

Delectabilibus,

Esst.

Terent. Adel. act. 2. serm. 1.

Honestis.

Euthym.

Annulus cui filio prodigo datus. Esdr. 3. Gen. 41. 1. Mach. 6.

nulum datus, cui plenam potestatem A damus. Sic Assuerus annulum dedit Aman, ut quod vellet, obfignaret. Sic Pharaon tulit annulum de manu sua, & dedit eum in manu Ioseph. Sic in libris Machabæorum Antiochus morti proximus annulum dedit. Philippo amico, Annulus regius solet esse gemma signatoria. Quis dicat, an non fuerit gemma ipsius patris, qua exinde signare posset, ac disponere de omnibus, quæ patris erant? Arrabonem certæ familiaritatis erga Deum Patrem accepit, dum annulum istum accepit.

Filii prodigi patronus pater.

Quid ultra in hoc patre desiderari potest? Sed adhuc audi majora. Quis aded remittit offensas, ut fiat offendentis Parronus? Inveniuntur, qui reconciliantur inimicis, ut nihil ipsis mali velint: nonnulli etiam, quod plus est, ut bonum optent: at verò qui cum invidiâ causas suscipiant, non humanæ, sed divinæ est charitatis. En divina charitas. Cum auditis symphonias, quadam quasi invidentiâ ractus indignatus esset frater senior, nec ingredi vellet, egressus pater invitavit eum ad læticiam communem, cumque is regressisset falsa ob exaggerationem: Postquam filius tuus hic devoravit substantiam suam cum meretricibus. Syriac. Substantiam tuam. Græc. Vitam tuam cum meretricibus; pater nihil ad ista in suis terminis responderet, sed accusavit potius accusantem, dicens: Gaudendum de invento fratre, de reviviscentiâ ejus, nec propter eam tam oblectandum, aut ita præter charitatem pugnandum. O cæcum amorem prolis! per quem nihil amplius turpe videt in filio, qui eum se defendit, sic amplexatur, sic exoscularur, quasi nihil sit eo in mundo pulchrius. Non horret sordes, putorem, pedorem ex porcorum curâ contracturæ: fœtor ipsi opobalsamum videtur. Mi pater, fuge has meas sordes, inquit ille. Et pater: Nihil eam me offendunt, quia te amo, gnate mi. Sic sic patri amanti nihil filii malè olet. O patris amorem!

Syriac. Græc.

Guillelm. in Acol.

Prodigi pater filio prodigalior.

Oppatrem prodigum, ipso prodigo prodigalior! Multum quidem effusus est prodigus hic filius, ait Guericus Abbas,

sed tamen nō prodegit, nisi summæ patrimonium: at quæ comparatio est gratiæ, & pecuniæ, spiritus, & Carnis, Dei, & hominis? *Venite, emite, & comedite absque argento, & absq; ullâ commutatione vinum, & lac Divinitatis, & humanitatis. O Deum, liceat iterum dicere, prodigū sui!*

Guar. Abb.

Nolite timere, pusillus grex, quia complacuit Patri vestro dare vobis regnum. Græc. Pater vester est, Calorum regnum vobis ex sua maxima erga vos benevolentia dare vult. Pater vester est. O fiduciam!

Luc. 12. Græc.

Quidam angusti cordis homines non capiunt, qui fieri possit, ut Deus diligat hominem, cum ipse cæcus non sit, nec levis amans, nec passione moveatur, optimeque cognoscat hominem, quoad corpus esse compendium omnium miserrimum, & quoad animam plenum tot undique malis. Sed verè falluntur, dum putant, amorem Dei eandem habere originem, quam habet amor in homine. Homo etenim ab extrinseco, hoc est, ab objecti bonitate rationem sui desumit amoris: Deus autem ab intrinsecâ suâ, non creaturæ bonitate ad amandum movetur. *Charitate perpetuâ dilexi te.* Hinc mysticè faciunt fenestræ templi ab intrinseco latiores: non enim ab extrinseco lumen, sed ab intrinsecis luminibus desumebant.

Jerem. 31.

Est id sensus Bean. in illud: *Pater misericordiarum.* Dicitur *Pater misericordiarum*, inquit Bern. non *Pater judiciorum*, quoniam ex se sumit materiam, & velut quoddam seminarium miserendi: nam quod judicat, & condemnat nos, eum quodammodò cogimus; miserendicantiam, & originem sumit ex proprio, iudicandi, vel ulciscendi magis ex nostro.

D. Bernard. serm. 5. de Nat. Domini.

In eos, qui Dei misericordiâ abutuntur.

PUNCTVM XXVII.

Sed ut ait Tertullianus: Nemo deterior fiat, ed quod Deus bonus sit, toties remittens, quoties delinquimus.

Tertull. c. 7. de penit.

Aso